

Előterjesztés
a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja c. dokumentum
megújításához kapcsolódó tervezési folyamat megindításáról

Bevezetés

A területfejlesztésről szóló 2023. évi CII. törvény 13.§ (8) bekezdése alapján **a Balaton Fejlesztési Tanács feladata a Balaton Kiemelt Térség területfejlesztési koncepciójának és programjának elkészítése** valamint Kormány elé terjesztése, illetve a Tanács felel a térség területfejlesztési programja végrehajtásának irányításáért is.

A jelenleg hatályos 1685/2022. Kormányhatározattal elfogadott Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programjának megvalósulását az azt elfogadó Kormányhatározat 4. pontja értelmében a Balaton Fejlesztési Tanács köteles nyomon követni, illetve szükség esetén kezdeményezni a fejlesztési dokumentumok, tehát a helyzetértékelés, a koncepció, a stratégia és az operatív program felülvizsgálatát. A 2022 év végi elfogadást követően **2025 évben aktuálissá vált a megvalósulás nyomon követésének és a felülvizsgálat szükségességének vizsgálata.**

A kiemelt térségi fejlesztési program **2025. évi felülvizsgálati megalapozása egy általános véleménykérő szakasszal indult el.** A fejlesztési program egyes köteteinek véleményezésére 2025. október 21 – november 25 között volt módja a 218/2009. Kormányrendeletben meghatározott szervezeteknek, valamint a térségi partnereknek, ez utóbbi körbe értve a települési önkormányzatokat, a térségi civil és szakmai szervezeteket, érdekképviselőket egyaránt. Véleményezési lehetőségével a megadott időintervallumban összesen 26 felkért szervezet élt. A beérkezett, tartalmi szempontból elkülöníthető vélemények száma meghaladja a négyszázat. A beérkezett vélemények nagy számban jelezték, hogy a hatályos fejlesztési program készítése és elfogadása idején nem volt pontosan ismerhető a koronavírus világjárvány, az orosz-ukrán háború és az energiaválság hatása. Olyan mértékű globális és regionális átalakulási folyamatok mentek végbe az elmúlt években, amelyek önmagukban **szükségessé teszik a fejlesztési tervek alapos felülvizsgálatát és módosítását egyaránt.**

A fentieken túl **2028-ban egy új, 2028-2034 közötti Európai Unió pénzügyi programozási időszak kezdődik.** Az erre való kiemelt térségi szintű felkészülés a 2023. évi CII. törvény által a Balaton Fejlesztési Tanács számára előírt feladatokkal összhangban megköveteli **a kiemelt térségi programdokumentumok, a fejlesztési irányok, célok és prioritások újradefiniálását.** Ez az újratervezési szükséglet nem csak az uniós programozási időszakokhoz illeszkedő időtávval rendelkező kiemelt térségi stratégiai és operatív programot érinti, hanem a jelenleg 2030-ig érvényes hosszútávú fejlesztési koncepciót is.

Jelen előterjesztés e 2026 II. féléve és 2028. I. negyedéve között zajló tervezési folyamat munka- és ütemtervét fogalmazza meg, mely révén egy transzparens, nyomon követhető tervezési folyamat indul el, rendszeres visszamutatással a Tanács, mint a feladat területfejlesztési törvénybe foglalt felelőse részére. Az előterjesztésben hosszútávú, többéves munkaterv (projektterv) jelleggel rögzítésre kerül a tervezés egyes fázisainak tartalma és

tervezett határideje. **Az előterjesztés értelmében a teljes tervezési projekt 2028 I. negyedévében zárul**, egy Kormány általi elfogadásra előkészített, teljes kiemelt térségi tervanyaggal.

I. A tervezési feladat céljai és alapelvei

A jelen előterjesztésbe foglaltak alapján végrehajtani tervezett munka célja egy a 2028 – 2050-ig tartó időszakra készülő a kiemelt térségi szükségletekre és kihívásokra reagáló, az önkormányzati, ágazati és térségi intézményi struktúrákba szervesen beágyazódó, **előremutató és újszerű jövőképet valamint célrendszert megfogalmazó hosszútávú fejlesztési koncepció, és középtávú területfejlesztési program megalkotása** a Balaton Kiemelt Térségére vonatkozóan. Ezen túlmenően pedig az elkészült tervek szakpolitikai és kormányzati elfogadtatása.

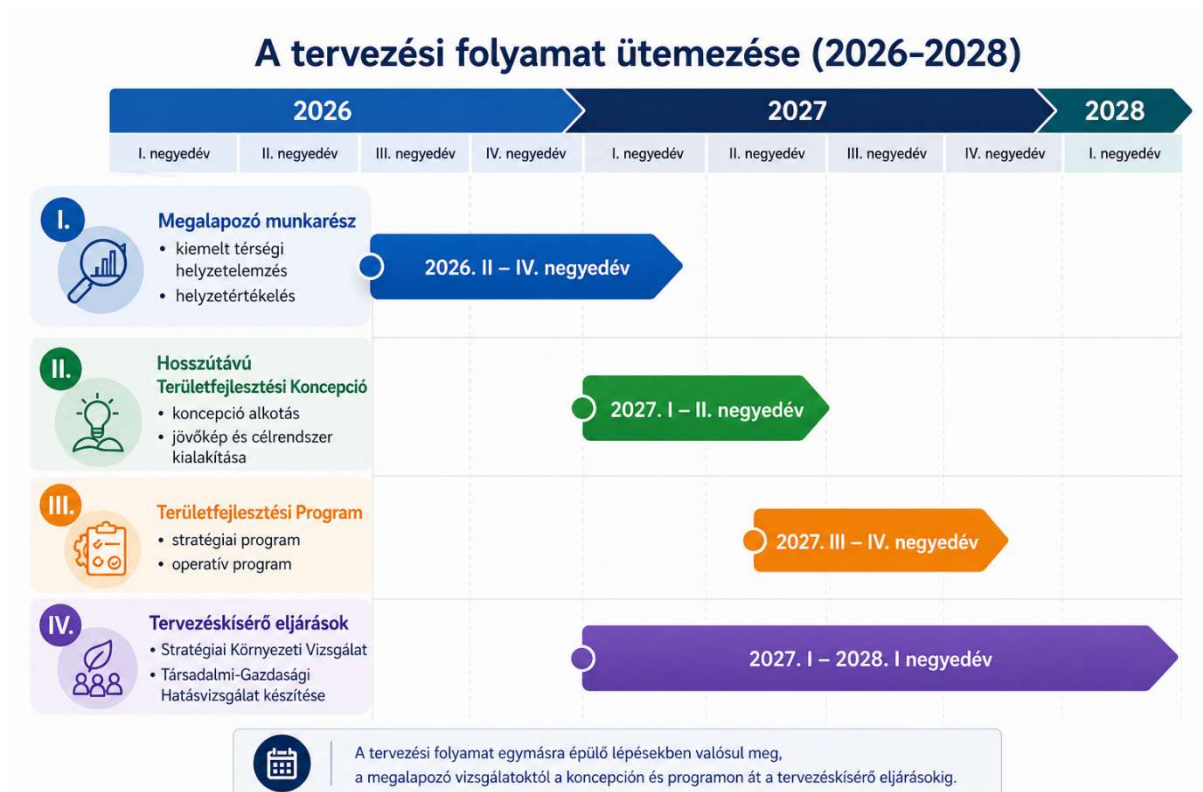
Összhangban a 219/2009. Kormányrendelettel, a tervezési folyamat során az alábbi tervdokumentumok elkészítése történik meg:

- Megalapozó munkarész – **kiemelt térségi helyzetelemzés, helyzetértékelés**
- Hosszútávú Területfejlesztési **Koncepció**
- **Területfejlesztési Program** (Stratégiai és Operatív Program)
- **Tervezékísérő eljárások:** Stratégiai Környezeti Vizsgálat, Társadalmi-Gazdasági Hatásvizsgálat

A tervezési folyamat során **szükségesnek látjuk a hatályos kiemelt térségi tervekben szereplő jövőkép és célstruktúra felülvizsgálatát és indokolt esetben újrapozicionálását is.** Olyan - szakszerű helyzetelemzési munka révén feltárt térségi problémákra és fejlesztési szükségletekre reagáló - jövőkép és célstruktúra megfogalmazása és konzekvens megjelenítése szükséges, amely mind a térségi intézményi szereplők, mind pedig a helyi társadalom számára elfogadható és azonosulni képes vele, valamint szükség esetén a szabályozási környezet kialakítása során hivatkozni lehet rá.

A fentiek érdekében a tervezési folyamatba az érintett térségi intézményi, szervezeti, szakpolitikai és társadalmi aktorok minél szélesebb körű bevonását tervezzük. Az érintettek bevonása a készülő tervek beágyazottságát és a tervezés demokratikus jellegét, transzparenciáját biztosítja. E transzparencia érvényesítését szolgálja **a tervi fázisonként történő, nyilvánosan dokumentált társadalmi egyeztetési folyamat**, mely a 2021-2027-es időszakra történő felkészülés során is alkalmazásra került.

II. A tervezés fázisai

1. Megalapozó munkarész – Helyzetértékelés

A kiemelt térségi fejlesztési program szakmai megalapozását szolgáló átfogó térségi helyzetértékelés elkészítése, a 219/2009. Kormányrendelet által előírt tartalmi elvárások szerint. Fontos megjegyezni, hogy a Kormány által 2022-ben elfogadott területi tervek helyzetértékelése forráshiány miatt egy szűk, a rendeleti elvárásoknak minimális szinten eleget tevő tematikus felületen valósulhatott meg.

E feladat konkrét értékelési kérdéseket is tartalmaz, hasonlóan például az uniós társfinanszírozású Operatív Programok szakpolitikai értékeléséhez. Ezáltal nem csupán egy hagyományos helyzetelemző munkarész készül el a fejlesztési dokumentumok megalapozása gyanánt, hanem egy olyan dokumentum, amely a jelenleg hatályos kiemelt térségi tervek célrendszerének egyes elemeit, azok megvalósulását is vizsgálja és értékeli.

Értékelési kérdések:

1. A 2021-2027-ben hatályos tervekben megfogalmazott fő cél („a Balaton térségének dinamizálása, fenntartható gazdasági fellendítése, a régió ökológiai rendszerének megőrzésével együtt, hogy a térségben élők és dolgozók számára egész évben biztosítható legyen egy kiemelkedő minőségű élet és munkakörnyezet”) kapcsán milyen előrelépés történt és milyen hiányosságok azonosíthatók?
2. A 2021-2027-es időszak eddig megvalósult fejlesztései képesek voltak-e érdemben hozzájárulni a Területfejlesztési Programban megfogalmazott 8 stratégiai célhoz?

3. Érvényesültek-e a térségi tervekben megfogalmazott horizontális célok és alapelvek? Milyen téren és milyen sajátosságok tárhatók fel ezek kapcsán?

A helyzetfeltáró munkarész során alkalmazott módszerek:

- Fejlesztési programok indikátorainak elemzése.
- Monitoring jelentések tartalmának megjelenítése a helyzetelemző struktúrába illesztve.
- A Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség tevékenysége révén elkészült tanulmányok eredményeinek másodelemzése.
- Elfogadott, hatályos térségi és ágazati tervek tartalomelemzése.
- Mikrotérségi értékelő, helyzetelemző workshopok településvezetőkkel, vármegyei vezetőkkel.
- Mélyinterjúk ágazati intézmények, érdekképviselői szervezetek vezetőivel.
- Strukturált interjúk a kiemelt térség önkormányzati vezetőivel.
- Lakossági véleményvizsgálat.
- Tematikus elemzések készítése:
 - Területhasználati változások a kiemelt térségben.
 - Silver economy, alkony gazdaság helyzetfeltárás és fejlesztési lehetőségek.
 - Helyi termék előállítási értékesítési lehetőségek.
 - Népességelőreszámítás, demográfiai prognózis.
 - Ingatlanpiaci változások és ingatlanérték-elemzés.
 - Térségi erőforrásgazdálkodás – jövőkutatási aspektusból.
- Egyes ágazatokhoz, szakterületekhez kapcsolódó trendelemzések, előrejelzések készítése, a Balaton Régió jövőbeli szerep.
- SWOT-analízis.

A megalapozó munkarész eredményeként önálló tanulmányok mellett egy átfogó helyzetelemző és értékelő dokumentum készül, mely dokumentált társadalmi egyeztetési folyamaton megy keresztül.

A társadalmi egyeztetésre szánt helyzetelemző dokumentum Tanács általi elfogadásának tervezett időszaka: 2026 IV. negyedév.

2. Konceptióalkotás – jövőkép és célrendszer kialakítása

Tekintettel arra, hogy a Kormány által 2022-ben elfogadott fejlesztési program részét képező Hosszútávú Konceptió egy a 2014-ben elkészült anyag felülvizsgált változata volt, indokoltnak tartjuk egy új alapokra helyezett hosszútávú fejlesztési terv kidolgozását a széleskörű helyzetelemző dokumentum bázisán.

A 218/2009. Kormányrendelet a következő tartalmi követelményeket határozza meg a hosszútávú területfejlesztési konceptió vonatkozásában:

- a kiemelt térség jövőképe;
- a kiemelt térség fejlesztési elvei;

- a kiemelt térség fejlesztésének átfogó célja;
- a fejlesztési célok értelmezése a térségen belül különféle sajátosságokkal rendelkező területi részegységekre (a részcélok és beavatkozás területi egységei);
- helyzetértékelés; a jövőkép, a fejlesztési elvek és az átfogó cél kapcsolata;
- külső koherencia: a célrendszer kapcsolata más országos és vármegyei tervdokumentumokkal;
- a területfelhasználás alapelveit lefektető koncepció kidolgozása.

Feladatok, főbb mérföldkövek a koncepcióalkotásban:

- jövőkép és célok, valamint a fejlesztési elvek megfogalmazása, az érintettek bevonásán alapuló tervezési folyamat révén,
- tervezői, településvezetői workshopok a közösségi alapokon meghatározott célrendszer kialakítása érdekében,
- intézményi és szakmai egyeztetések a tervezési és társadalmi egyeztetési fázisban egyaránt,
- két fázisban történő elfogadás (társadalmi egyeztetésre szánt változat és végleges változat).

A Hosszútávú Koncepció (2028-2050) társadalmi egyeztetési változat Tanács általi elfogadásának tervezett időszaka: 2027. I. félév.

3. Területfejlesztési Program (Stratégia és Operatív Program) kialakítása

A 218/2009. Kormányrendelet értelmében a Területfejlesztési Program középtávra szól, ennek stratégiai programrészében kerülnek meghatározásra a specifikus és területi célok, a horizontális célok valamint a prioritások. Az Operatív Programrészben kerülnek meghatározásra az intézkedések, melyeket tervezett projektsomagok, projektek határoznak meg.

Feladatok, főbb mérföldkövek a programalkotásban:

- projektgyűjtés, projektgenerálás,
- prioritások és intézkedések kialakítása, célstruktúrához való illesztése,
- projektsomagok összeállítása, kulcsprojektek kidolgozása (Operatív Program fázis),
- szakmai, politikai és társadalmi egyeztetések (konferenciák, workshopok, szakmai találkozók lebonyolítása),
- két fázisban történő elfogadás, mind a Stratégia, mind az Operatív Program esetében.

A Területfejlesztési Program társadalmi egyeztetési változat Tanács általi elfogadásának tervezett időszaka: 2027 december.

4. Terveziskísérő eljárások

A jogszabályi előírások alapján a területfejlesztési program tervezési folyamatának része a kapcsolódó Stratégiai Környezeti Vizsgálat, Társadalmi-Gazdasági Hatásvizsgálat elkészítése. A dokumentumok készítését a Konceptió és a Fejlesztési Program készítésével párhuzamosan végezzük, azonban véglegesítésükre csak a dokumentumok elfogadását követően kerül sor.

A terveziskísérő eljárások dokumentumainak társadalmi egyeztetési változat Tanács általi elfogadásának tervezett időszaka: 2027 december.

III. A tervezés erőforrás igénye

Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja c. dokumentum megújításához kapcsolódó tervezési folyamat megvalósítását

- részben az Ügynökség saját munkája keretében,
- részben külső szakértők bevonásával tervezzük megvalósítani.

Az Ügynökség saját munkájának finanszírozását biztosítja

- részben a BFT működési támogatása (a fejlesztési program készítése a BFT jogszabályban meghatározott feladata),
- részben a térségfejlesztési forrás keretében a térségi fejlesztéseket megalapozó társadalmi, gazdaságszociológiai elemzések, kutatások elkészítésére rendelkezésre álló forrás. – A forrás felhasználási vonatkozó javaslatot a 7. napirendi pont keretében terjesztjük a Tanács elé.

A külső szakértők bevonásával tervezzük elkészíteni például a

- népességetelőszámítás, demográfiai prognózis,
- ingatlanpiaci változások és ingatlanérték-elemzés,
- térségi erőforrásgazdálkodás jövőkutatási aspektusból (környezet, helyi társadalom, gazdaság, energetika, stb erőforrások esetében milyen jövőképpel számolhatunk),
- egyes ágazatokhoz, szakterületekhez kapcsolódó trendelemzések, előrejelzések, készítése, a Balaton régió jövőbeli szerepének lehetőségei,
- stb.

Ezen külső szakértői anyagokhoz kapcsolódó konkrét feladatléírások, költségigények kidolgozása, és a finanszírozási lehetőség megteremtése - a helyzetértékelő rész készítéséhez kapcsolódóan - még folyamatban van. Erről a Tanács következő ülésén tudunk tájékoztatást adni.

A 2026. évi térségfejlesztési forrás keretében elkülönített, a térségi fejlesztéseket megalapozó társadalmi, gazdaságszociológiai elemzések, kutatások elkészítésére rendelkezésre álló forrás terhére az alábbi elemzéseket, kutatásokat javasoljuk megvalósítani:

- Strukturált interjúk a kiemelt térség önkormányzati vezetőivel.
- Lakossági véleményvizsgálat (online).
- Területhasználati változások a kiemelt térségben.

- Silver economy, alkony gazdaság helyzetfeltárás és fejlesztési lehetőségek.
- Helyi termék előállítási értékesítési lehetőségek.

A kutatások, elemzések részletesebb leírását a 7. napirend mutatja be.

Kérem a tisztelt Tanácsot, a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja c. dokumentum megújításához kapcsolódó tervezési folyamat feladat és ütemtervének elfogadására.

Siófok, 2026. május 4.

Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség

Határozati javaslat

...../2026. (05.08) BFT határozat

A Balaton Fejlesztési Tanács a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja c. dokumentum megújításához kapcsolódó tervezési folyamat megindításáról szóló előterjesztést megtárgyalta és az alábbi határozatot hozta:

1./ A Tanács felkéri munkaszervezetét a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökséget, hogy a jelen előterjesztésbe foglalt ütemterv és módszertan szerint kezdje meg a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja (2028-2050) c. tervdokumentáció elkészítését.

2./ A Tanács felkéri munkaszervezetét, hogy a Tanács ülésein szükség szerint, de legalább félévente tájékoztassa a Balaton Fejlesztési Tanácsot a feladat előrehaladásáról és eredményeiről.

Felelős: Dr. Molnár Gábor ügyvezető

Határidő: értelem szerint